

118

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW: BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI, BUDOWNICTWA PRZEMYSŁOWEGO
ORAZ GOSPODARKI KOMUNALNEJ

z dnia 12 maja 1956 r.

o instalacjach gazowych.

Na podstawie art. 381 ust. 1, art. 408 pkt 9 i art. 416 ust. 2 przepisów z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. z 1939 r. Nr 34, poz. 216 z późniejszymi zmianami) zarządza się, co następuje:

I. Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Przepisy rozporządzenia mają zastosowanie przy zakładaniu, zmianach i naprawach instalacji gazowych, służących do doprowadzenia z gazociągów gazu palnego o ciśnieniu do 0,03 at (300 mm słupa wody), w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi.

2. Przepisów rozporządzenia nie stosuje się do instalacji przemysłowych.

§ 2. 1. Przewody służące do rozprowadzenia gazu poza budynkiem określa się jako gazociągi.

2. Przez instalacje gazowe należy rozumieć przewody, gazomierze, aparaty i przybory, które służą do przeprowadzania, mierzenia i użytkowania gazu, wykonane w obrębie budynku od kurka głównego na dopływie, oraz przewody i rury spalinowe od aparatu gazowego do przewodu spalinowego.

§ 3. Połączenia instalacji gazowych z gazociągiem, na odcinku od gazociągu do kurka lub kurków głównych włączenia, wykonuje dostawca gazu na zlecenie inwestora. Połączenia te stanowią własność dostawcy gazu i są przez niego utrzymywane.

§ 4. 1. Instalacje gazowe można wykonywać tylko na podstawie projektu sporządzonego stosownie do obowiązujących przepisów.

2. Podłączenie instalacji gazowej do gazociągu powinno być uzgodnione z dostawcą gazu.

§ 5. Roboty dotyczące instalacji gazowych powinny być wykonywane przez właściwe przedsiębiorstwa państwowe albo przez przedsiębiorstwa lub osoby posiadające odpowiednie uprawnienia.

§ 6. 1. Po wykonaniu instalacji a przed oddaniem jej do użytku powinno być dokonane przez wykonawcę jej sprawdzenie w obecności dostawcy gazu (§ 25).

2. Napełnienie instalacji gazem przez otwarcie dopływu gazu może nastąpić dopiero po sprawdzeniu instalacji. Otwarcia gazu dokonuje dostawca gazu.

§ 7. 1. Wykonane w budynkach instalacje gazowe, których sprawdzenie było dokonane, a które nie były użytkowane przez okres jednego roku i nie były przyłączone do tego czasu do gazociągu, mogą być połączone z gazociągiem po stwierdzeniu przez dostawcę gazu, że nadają się do użytku.

2. Przepis powyższy ma również zastosowanie do instalacji w razie przerwy w użytkowaniu ponad 6 miesięcy.

§ 8. 1. Administracja budynku oraz użytkownicy lokali mają obowiązek zawiadomić niezwłocznie dostawcę gazu o każdym uszkodzeniu instalacji lub wydobywaniu się gazu.

2. Do wykonania naprawy uprawnieni są dostawca gazu lub przedsiębiorstwa i osoby określone w § 5.

§ 9. Przeróbek lub uzupełnień w razie konieczności można dokonać wyłącznie za zgodą i pod nadzorem dostawcy gazu na warunkach przez niego określonych.

§ 10. 1. Dostawca gazu może unieruchomić instalację przez wstrzymanie dostawy gazu w następujących przypadkach:

- 1) w razie stwierdzenia w instalacji domowej braków grożących bezpieczeństwu;
- 2) w razie stwierdzenia samowolnie dokonanych przeróbek po odbiorze instalacji;
- 3) w razie pożaru lub w innych okolicznościach zagrażających bezpieczeństwu publicznemu;
- 4) w przypadkach przewidzianych w umowie o dostawę gazu.

2. Wstrzymanie dostawy gazu trwa do czasu usunięcia powodów wstrzymania.

§ 11. W celu dokonania kontroli instalacji gazowych upoważnieni pracownicy dostawcy gazu mają prawo wolnego wstępu w każdym czasie do wszystkich pomieszczeń, w których znajdują się instalacje gazowe.

§ 12. Plomby na instalacjach gazowych mające na celu zapobieżenie niewłaściwym manipulacjom i niewłaściwemu korzystaniu z instalacji są nakładane i zdejmowane przez dostawcę gazu.

§ 13. 1. Ustawianie gazomierzy, łączenie ich z instalacją oraz odłączanie należy do dostawcy gazu.

2. Instalacja gazowa dla poszczególnego odbiorcy powinna mieć osobny gazomierz. Ustawianie gazomierzy tzw. przechodnich (odliczających) może nastąpić tylko w wyjątkowych przypadkach za zgodą dostawcy gazu.

3. Gazomierze należy umieszczać w sposób określony w § 21 w pomieszczeniach łatwo dostępnych, suchych, przewietrzanych, oświetlanych światłem naturalnym lub elektrycznym.

4. Nie wolno ustawiać gazomierzy w izbach, kuchniach mieszkalnych, łazienkach, ustępach i pomieszczeniach wilgotnych.

§ 14. Rury do odprowadzania spalin od aparatów gazowych, wymagających według przepisów technicznych (§§ 17 — 27) osobnego odprowadzenia, powinny być włączone do specjalnego przewodu spalinowego wyprowadzonego ponad dach. Odmienne sposoby odprowadzania spalin mogą być dopuszczone przez Ministra Budownictwa Miast i Osiedli po porozumieniu z Ministrami Hutnictwa, Budownictwa Przemysłowego i Gospodarki Komunalnej.

§ 15. 1. Wykonawca obowiązany jest wypróbować wszelkie przybory do gazu oraz pouczyć odbiorcę o ich użytkowaniu.

2. Przy większych i bardziej skomplikowanych przyborach wykonawca instalacji dostarcza osobne przepisy użycia (np. piece kąpielowe wieloczerpalne).

§ 16. Przewodów do gazu nie wolno używać do uzimienia urządzeń elektrycznych i radiofonicznych.

II. Przepisy techniczne.

Spadki ciśnienia w sieci i jednoczesność rozbioru gazu.

§ 17. 1. Każda instalacja wewnętrzna powinna wystarczać na pokrycie zarówno bieżącego, jak i przewidywanego zapotrzebowania gazu. Łączna strata ciśnienia od dopływu domowego do gazomierza i od gazomierza do przyboru (z wyjątkiem gazomierza) nie może przewyższać 0,001 at (10 mm słupa wody).

2. Średnice przewodów powinny być dostosowane do największego przepływu gazu i dopuszczalnego spadku ciśnienia w poszczególnych odcinkach instalacji wewnętrznej między kurkiem głównym i przyborami zużywającymi gaz.

3. Straty ciśnienia w gazomierzu należy przyjmować:
przy przepływie nominalnym 5 m³/h 0,0006 at (6 mm słupa wody),
przy przepływie nominalnym 8,5 m³/h 0,0007 at (7 mm słupa wody),
przy przepływie nominalnym 10,0 m³/h 0,001 at (10 mm słupa wody).

przy przepływie nominalnym 20—30 m³/h 0,0012 at (12 mm słupa wody),

przy przepływie nominalnym 50 m³/h 0,0014 at (14 mm słupa wody).

4. Zużycie gazu o ciepłe spalania 4000 kcal/m³ przez przybory gazowe oraz minimalne średnice połączeń ustala się, jak następuje:

	zużycie gazu w m ³ /h	średnica rury połączenia w mm
palnik laboratoryjny	0,2 — 0,3	15
normalny palnik kucharki	0,5	15
piekarnik domowy	0,8	15
kuchnia z 3 — 4 palnikami	2,5	20
grzejnik wody (terma)	1,0 — 2,5	15—20
piec kąpielowy	4,0 — 7,0	25
piecyk do ogrzewania mały	1,0	15
piecyk do ogrzewania większy	2,5 — 5,0	20—25
lodówka	0,1	15
żelazko do prasowania	0,1 — 0,2	15
maszynka do mycia naczyń	0,5 — 4,0	20—25

Pomieszczenie przeznaczone do wprowadzenia gazu do budynku.

§ 18. Pomieszczenie, do którego wprowadza się dopływ domowy zakończony głównym kurkiem, powinno:

- 1) posiadać ściany pełne, łatwy dostęp, położenie możliwie w pobliżu klatki schodowej;
- 2) być stale zamknięte i nie mogą w nim znajdować się inne urządzenia lub przedmioty, z wyjątkiem wodomierza; odległość między dopływem wody i gazu nie może być mniejsza niż 2 m;
- 3) posiadać okno otwierane, co najmniej o wymiarach 35 × 35 cm, oraz przewód wentylacyjny o przekroju 14 × 26 cm, wyprowadzony bezpośrednio na zewnątrz z umieszczeniem wylotu 2,5 m nad terenem;
- 4) być zaopatrzone w instalację oświetleniową elektryczną, wykonaną zgodnie z przepisami normującymi wykonanie takiej instalacji w pomieszczeniach, w których istnieje niebezpieczeństwo wybuchu gazu.

Prowadzenie przewodów.

§ 19. 1. Przewody poziome wykonuje się ze spadkiem co najmniej 4 mm na 1 mb. w kierunku pionu lub odwadniającego.

Każdy pion u dołu powinien być zaopatrzony w odwadniacz z otworem zamkniętym o średnicy 10 mm do odprowadzania skroplin.

2. Przy rozgałęzionej sieci przewodów należy piony lub ich grupy zaopatrzyć w kurki odcinające, umożliwiające wyłączenie części instalacji w razie naprawy. W przypadkach uzasadnionych odstępstwa są dopuszczalne w szczególności w budynkach małych.

3. Przewody mogą być prowadzone na tynku lub pod tynkiem w specjalnych bruzdach, z wyjątkiem przewodów w piwnicach, które powinny być prowadzone po wierzchu w odstępie nie mniejszym niż 2 cm od ściany oraz 15 cm od rur centralnego ogrzewania, wodociągowych i kanalizacyjnych.

4. W celu umożliwienia czyszczenia przewodów należy stosować trójniki zamknięte z jednej strony korkiem.

5. Układanie przewodów na strychach lub pod podłogą jest niedopuszczalne, nie wolno także prowadzić przewodów gazowych przez przewody kominowe, spalinowe i wentylacyjne, przez przewody kanalizacyjne, jak również pod przewodami wodociągowymi; układanie przewodów instalacji domowej na zewnętrznych ścianach domów jest niedopuszczalne.

6. Zabrania się przyłączenia instalacji w budynkach mieszkalnych bezpośrednio do sieci wysokiego lub średniego ciśnienia.

Wykonanie instalacji wewnętrznej.

§ 20. 1. Każda rura powinna być bezpośrednio przed użyciem dokładnie oczyszczona wewnątrz i zewnątrz. Nie wolno stosować rur pękniętych, pociętych lub uszkodzonych.

2. Przy przecinaniu rur należy unikać zgniecenia; koniec rur należy wewnątrz i zewnątrz obrówać.

3. Rury bez szwu o średnicy wewnętrznej do 25 mm wolno giąć na zimno gietarką bez wypełniania piaskiem, nie dopuszczając do zmniejszenia przekroju rury. Rury bez szwu o średnicy wewnętrznej powyżej 25 mm wolno giąć tylko na gorąco, po wypełnieniu suchym piaskiem i dokładnym ubiciu. Rur zgrzewanych giąć nie wolno.

4. Rury gwintowane łączy się na gwint gazowy, którego długość określają Polskie Normy.

5. Rury nie gwintowane łączy się przez spawanie płomieniem acetylenowym lub elektrycznie. W przypadkach gdy spawanie zagraża bezpieczeństwu, należy stosować rury gwintowane.

6. Przewody umocowuje się do ścian za pomocą haków lub uchwytów (objemek) w odstępach między umocowaniami, nie przewyższających:

a) na poziomach dla rur o średnicy do 40 mm	1,5 m
na poziomach dla rur o średnicy powyżej 40 mm	2,0 m
b) na pionach dla rur o średnicy do 40 mm	2,5 m
na pionach dla rur o średnicy powyżej 40 mm	3,0 m

7. W miejscach mocno ogrzanych nie wolno stosować połączeń na gwint. W przypadkach uzasadnionych odstępstwa są dopuszczalne.

8. Wyloty rur doprowadzających gaz, nie połączone z przyborami do użytkowania gazu, powinny być szczelnie za-

mknięte korkami stalowymi, zakręconymi na gwint i odpowiednio uszczelnionymi nawet w tych przypadkach, gdy w rurach nie ma gazu. Miejsc tych nie wolno zamurować, gdyż powinny być zawsze widoczne.

9. Przewody do gazu należy prowadzić przez mury w otworach luźnych, a przez mury o grubości powyżej 60 cm w rurach ochronnych. W tym przypadku przestrzeń między jedną a drugą rurą należy wypełniać elastycznym szczeliwem. Również elastycznym szczeliwem należy wypełniać otwory między rurą a murem albo izolować rurę na przejściach przez mury, podesty i stropy szczeliwem nie powodującym korozji. Przy przebijaniu murów i ścian należy zwracać uwagę na konstrukcję i architektoniczne części budynków. Roboty te należy wykonywać stosując się do specjalnych wskazówek kierownika robót lub budowy. W samym przejściu przez ściany i stropy nie wolno stosować żadnych połączeń.

10. Przewody do gazu powinny być odpowiednio zabezpieczone przed rdzewieniem (wpływem wilgoci oraz szkodliwych wyziewów). W żadnym przypadku przewody do gazu nie powinny stykać się z materiałami, które mogą powodować ich uszkodzenie.

Ustawianie gazomierzy.

§ 21. 1. Wielkość gazomierzy dla instalacji wewnętrznej powinna odpowiadać potrzebom, stosownie do wymagań Polskich Norm, z uwzględnieniem zapotrzebowania gazu przez zainstalowane urządzenia.

2. Instalacje powinny być tak wykonane, aby gazomierz można było łatwo przyłączyć i odejmować bez usuwania i zmiany przewodów i aby przewody można było, po odjęciu gazomierza, zamknąć korkami żeliwnymi.

3. Gazomierz łączy się z przyborami (urządzeniami) do gazu — po ich zamontowaniu i sprawdzeniu — za pomocą rur stalowych gwintowanych.

4. Przewód doprowadzający gaz do gazomierza powinien być zaopatrzony w kurek służący do zamykania dopływu gazu.

5. Gazomierze należy ustawiać w miejscach łatwo dostępnych, tak aby nie były narażone na uszkodzenie i aby liczydło znajdowało się na wysokości umożliwiającej odczytanie. Nie wolno umieszczać gazomierzy w pobliżu pieców i otwartego płomienia. Długość przewodu od gazomierza do przyboru nie powinna być mniejsza od 3 m.

6. Pożądane jest osłanianie gazomierzy skrzynkami i szafkami lub ustawianie ich we wnękach ścian z drzwiczkami, z otworami wentylacyjnymi u dołu i góry drzwiczek.

7. Umieszczanie gazomierzy we wspólnych wnękach z licznikami elektrycznymi, jak również umieszczanie gazomierzy we wnękach poniżej liczników elektrycznych jest niedozwolone.

8. Dopuszczalne jest umieszczenie kilku gazomierzy w klatkach schodowych i korytarzach we wnęce, należącej do wentylowanej i zamkniętej. Gazomierze nie mogą być umieszczone pod elektrycznymi licznikami, nawet przy zastosowaniu osobnej wnęki.

Materiały i przybory.

§ 22. 1. **Rury.** Wewnętrzne przewody gazowe wykonuje się z rur stalowych lekkich lub ciężkich, zgrzewanych lub bez szwu, gwintowanych lub gładkich według odpowiednich Polskich Norm.

2. **Łączniki.** Do połączeń gwintowych stosuje się łączniki z żeliwa ciągliwego według odpowiednich Polskich Norm. Dwuzłączki płaskie i stożkowe stosować wolno jedynie przy łączeniu przewodów do przyborów.

3. **Połączenie węzowe.** Przybory gazowe łączy się z przewodami zasadniczo za pomocą dwuzłączki lub długiego gwintu. Do połączeń przyborów zużywających mniej niż 60 kcal/min dopuszcza się przejściowo stosowanie węży gumowych zwykłych lub opancerzonych o średnicy wewnętrznej nie mniejszej niż 8 mm i grubości ścianki nie mniejszej niż 2 mm. Długość łączenia za pomocą węża gumowego nie powinna przewyższać 1 m.

4. **Uszczelnianie.** Jako materiał uszczelniający stosuje się do połączeń gwintowych przedziwo konopne i mieszaninę młotki ołowianej z pokostem albo wypróbowane pasty uszczelniające. Na podkładki uszczelniające stosuje się klingeryt lub inne równoważące materiały.

5. **Kurki przelotowe** do gazu wykonuje się z brązu, miedzi, żeliwa lub stali. W kurkach wykonanych z żeliwa lub stali sworznię powinien być wykonany z brązu. Kurki przelotowe powinny odpowiadać następującym warunkom:

- 1) kurki powinny zamykać szczelnie przepływ gazu przy obrocie o 90° na prawo; obrót dalszy powinien być uniemożliwiony;
- 2) przekrój otwarcia kurka powinien być nie mniejszy od przekroju przewodu;
- 3) zamknięcie lub otwarcie kurka powinno być widoczne na pierwszy rzut oka; w tym celu na główce sworzni powinno być skrzydełko lub nacięcie wskazujące położenie otworu w sworzni w stosunku do przewodu;
- 4) na kurkach z kółkami lub obręczkami powinny być umieszczone znaki — „Z” — zamknięte i „O” — otwarte;

5) kurki nie powinny przepuszczać gazu na zewnątrz.

6. **Kurki węzowe.** Konstrukcja kurka węzowego powinna uniemożliwić zsuwanie się węża.

7. **Połączenia przyborów.** Do połączeń przyborów z przewodem spalinowym stosuje się rury z blachy półolowanej lub ocynkowanej, wykonane zgodnie z § 23.

Rury spalinowe.

§ 23. 1. Większe paleniska i przybory gazowe, jak piece do ogrzewania, piece kąpielowe itp., powinny być połączone z przewodami spalinowymi przeznaczonymi wyłącznie do tego celu i odprowadzającymi gazy spalinowe bezpośrednio na zewnątrz budynku.

2. Odprowadzenia spalin nie wymagają: kuchenki gazowe i piekarniki, używane w gospodarstwach domowych, żelazka do prasowania, narzędzia ogrzewane gazem, jak kołby do lutowania, palniki do spawania itp. Nie wymagają również odprowadzenia spalin grzejniki wody zbiornikowe o pojemności do 10 litrów oraz grzejniki przepływowe o wydajności do 13⁰ kcal/min, jeżeli używane są tylko chwilowo w warunkach dobrej wentylacji.

3. Przy wykonaniu połączeń z przewodami spalinowymi przyborów gazowych z zastosowaniem rur spalinowych należy:

- 1) ustawić przybory gazowe jak najbliżej przewodów spalinowych, łącząc krótkimi odcinkami pionowymi i poziomymi o łącznej długości co najwyżej 2 m ze spadkiem 5‰ do przyboru gazowego;
- 2) przestrzegać, aby rura spalinowa miała przekrój jednaki na całej długości;
- 3) ponad przyborem umieścić pionowy odcinek rury spalinowej o długości co najmniej 0,4 m;
- 4) przestrzegać, aby rura spalinowa nie zwężała przekroju przewodu spalinowego (nie wystawała poza grubość ścianki kanału);
- 5) stosować łuki o łagodnym wygięciu;
- 6) stosować rury spalinowe o następujących wymiarach:

godzinowa wydajność kcal/h	wydajność w m ³ /h	średnica rury spalinowej mm	przekrój przewodu spalinowego cm
7000 — 27000	1,6—6,5	80 — 100	13 × 13 ∅ 13
27000 — 60000	6,5—15	120 — 150	13 × 20 ∅ 20

§ 24. 1. Ciąg przewodu spalinowego należy sprawdzić przed załączeniem przyboru. W razie ujawnienia niedostatecznego działania ciągu należy dopływ gazu przerwać do czasu doprowadzenia ciągu do właściwego stanu. Gdy ciąg jest za wielki, wstawia się miarkownik ciągu, który powinien być tak urządzony, aby nie zamykał całkowicie przewodu spalinowego.

2. Wyprowadzenie rur spalinowych na zewnątrz przez ścianę budynku jest w zasadzie niedopuszczalne. Wyjątki są dopuszczalne w przypadkach uzasadnionych. Wówczas rura wyprowadzająca powinna być umieszczona w odległości co najmniej 0,5 m od ściany budynku oraz powinna być ochroniona od wpływów wiatru i zabezpieczona przeciw cofaniu się spalin.

Sprawdzanie instalacji.

§ 25. 1. Przed oddaniem do użytku każda instalacja gazowa podlega sprawdzeniu (§ 6) polegającemu na:

- 1) kontroli zgodności wykonania z projektem,
- 2) kontroli jakości wykonania,
- 3) kontroli szczelności przewodów.

2. Kontrola zgodności wykonania instalacji z projektem polega na sprawdzaniu wymiarów przewodów gazowych i ich właściwego prowadzenia i działania przyborów gazowych oraz właściwego włączenia rur spalinowych do przewodów spalinowych. Kontrola jakości wykonania polega na sprawdzeniu

niu jakości zastosowanych materiałów, zgodności wykonania z przepisami i próbie szczelności.

3. Próbę szczelności przeprowadza się przed pomalowaniem i wykonaniem izolacji przewodów. Przed próbą szczelności należy instalację przedmuchać powietrzem w celu usunięcia ewentualnych zanieczyszczeń i sprawdzenia, czy przewód nie jest zatkany.

4. Próbę szczelności przeprowadza się osobno dla przewodów rozprzewadzających, a osobno dla każdego przewodu za gazomierzem. Polega ona na napełnianiu przewodów powietrzem o ciśnieniu 0,5 at i obserwacji spadku ciśnienia — po wyrównaniu się temperatury. Włączony manometr rtęciowy nie powinien wykazać w przeciągu 30 minut spadku ciśnienia. Jeżeli trzykrotna próba da wynik ujemny, należy wykonać instalację na nowo.

5. Sprawdzanie urządzeń wodą lub innymi płynami jest niedopuszczalne. Urządzeń w ten sposób sprawdzonych nie wolno oddawać do użytku.

6. Z każdej próby szczelności należy sporządzić protokół w 3 egzemplarzach.

§ 26. Po ustawieniu i zmontowaniu przyborów wykonawca obowiązany jest w obecności dostawcy gazu przeprowadzić próbę szczelności.

§ 27. Spadek ciśnienia dla poszczególnych średnic przewodów i różnych rozmiarów gazu, spadek ciśnienia na kształtkach i załamaniach rurociągów, współczynniki jednoczesności rozbioru gazu oraz długość użytkowa gwintu gazowego zostaną określone w zarządzeniu ogłoszonym w Monitorze Polskim.

§ 28. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Minister Budownictwa Miast i Osiedli: *R. Piotrowski*
Minister Budownictwa Przemysłowego: w z. *St. Farjaszewski*
Minister Gospodarki Komunalnej: *K. Mijał*